

Η 200ή επέτειος Ολοκαυτώματος της ηρωικής νήσου των Ψαρών

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Χίου, Ψαρών και Οινουσσών

Με θρησκευτική κατάνυξη και εθνική υπερηφάνεια τιμήθηκε την 22α και 23η Ιουνίου 2024 η 200ή επέτειος του Ολοκαυτώματος της ηρωικής νήσου των Ψαρών. Σε όλες τις Ακολουθίες προεξήρχε ο Μητροπολίτης Χίου, Ψαρών και Οινουσσών κ. Μάρκος με την συμμετοχή του Οικονόμου κ. Ευαγγέλου Φιαμού και του Αρχιδιακόνου κ. Αποστόλου Λάρδα.

Το Σάββατο 22 Ιουνίου τελέσθηκε ο Εσπερινός στα εκκλησάκια της Μαύρης Ράχης και επιμνημόσυνη δέηση στο εκεί ηρώον, μετά την οποία ο ακρίτας Ιεράρχης απένειμε τον Σταυρό του Αγ. Ισιδώρου στον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ Στρατηγό Δημήτριο Χούπη.

Στην ομιλία του ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε στην στροφή της ΩΔΗΣ ΕΙΣ ΨΑΡΑ του Ανδρέα Κάλβου,

” Επί το μέγαν ερείπιον
η Ελευθερία ολόρθη
προσφέρει δύο στεφάνους
ένα από γήινα χόρτα
κι άλλον απ άστρα”,

και το συνεδύασε με την φράση του Πωλ Βαλερύ για τα πνευματικά θεμέλια της Ευρώπης.

Εν συνεχεία, στην πλατεία του νησιού ο Σεβασμιώτατος επέδωσε στην μαθήτριά του Λυκείου Ψαρών **Ασημίνα Μαμάκου το βραβείο της Ιεράς Μητροπόλεως για το μάθημα της Ιστορίας.**

Ομιλία του Μητροπολίτη Χίου με τίτλο «Δοξαστικό τῶν Ψαρῶν»

Την Κυριακή της Πεντηκοστής μετά τον Όρθρο , την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία και τον **Εσπερινό της Γονυκλισίας** στον ιστορικό Ι. Ν. Αγ. Νικολάου , τελέσθηκε Αρχιερατική Δοξολογία κατά την οποία ο Φιλόλογος Ιεράρχης εξεφώνησε τον προσήκοντα λόγο, ο οποίος έχει ως εξής:

«Παιδί ἡφαιστειογέννητο τῆς θάλασσας
ἀπό τήν πρώτη ἐκείνη τήν ἡμέρα
πού ἀπό τά σπλάχνα τά βαθειά, τά πύρινα,
σ' ἐτίναξε στό Αἶγαῖο ἡ Γῆ – Μητέρα.

Σοῦπε ὁ Θεός: Αἰώνια ἐσύ θά φλέγεις
– Αὐτό τό δῶρο μόνο ἔχεις τῆς Μοῖρας –
θά καίγεις ἢ θά καῖς! Καί τό Ἀρχιπέλαγος
θ' ἀνάβεις ἢ θά φωτίζεις σάν κρατήρας»

(Γ. Στρατήγης).

Συνηγμένοι στό ὑπερῶν τῆς Σιών, κάτω ἀπ' τόν ἵσκιο τοῦ Γολγοθᾶ, οἱ Ἀπόστολοι
τοῦ Χριστοῦ, δέχονται σήμερα τήν Χάρη καί τόν Φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Καί συνηγμένοι στό ἡρώϊκόν ὑπερῶν τῆς νέας Σιών, στόν Ἱερό Ναό ὅπου
προσκύνησε ὁ γενναιότερος τῶν Ἑλλήνων Ψαριανός Κανάρης, κάτω ἀπ' τόν ἵσκιο
τῆς μαύρης ράχης, τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ θερέτρου ὅπου μοναχική βηματίζει μέσα
στήν αἰωνιότητα ἡ Δόξα, ἀνάβουμε σήμερα Φῶς Χριστοῦ, Φῶς Ἑλλάδος, Φῶς
ἱλαρόν στά διακόσια χρόνια ἀπό τήν παντουργόν τῆς ἐλευθερίας αὐτοπυρπόληση
μέσα στήν ὁποία αὐτός ὁ κόσμος ὁ μικρός, ὁ μέγας, τό νησί μας, τά Ψαρά, στό
κέντρο, στήν καρδιά τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους, ὀλοκαυτώθηκε καί πέταξε
φλογερό μετέωρο στό Οὐρανό, κάνοντας ἀκόμη καί τά ἀστέρια πού τό κοίταζαν νά
μεριάσουν ταπεινά μπροστά στό μεγαλεῖο του.

«Ἡ μεγαλωσύνη εἰς τὰ ἔθνη δέν μετριέται μέ τό στρέμμα, μέ τῆς καρδιᾶς τό πύρωμα μετριέται καί μέ τό αἷμα» θά γράψει φοιβόληπτος ὁ ποιητής. Καί ἡ ἡγεμονική μεγαλωσύνη τῆς Ὀμηρικῆς Ψυρίης (Ὀδύς. Γ΄171-171), τῶν Ψυρῶν τοῦ Στράβωνος, τῆς Ψυρίας τοῦ Δημοσθένους μέ τούς μυκηναϊκοὺς τάφους, τόν θολωτό, τόν ὀρθογώνιο βωμό, τόν ἀποθέτη, τούς ρωμαϊκοὺς τάφους καί τούς ὑπέργειους παλαιοχριστιανικοὺς συλημένους, τό Ἀρχονταρίκι μέ τήν ἀρχαιότερη ἀνθρώπινη παρουσία (τελική νεολιθική περίοδος τέλος 4ης χιλιετίας π.Χ.), τούς γεωλογικοὺς σχηματισμούς ἡλικίας 300 ἑκατομμυρίων χρόνων (Δεβόνιο), δέν μετριέται μέ τήν ἔκταση αὐτῶν τῶν αἰπίων βράχων πού ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου ἔσπειρε στά ζαφείρια τοῦ Αἰγαίου.

Μετριέται μέ τό πύρωμα τοῦ δαυλοῦ τοῦ Κανάρη καί τῶν ἄλλων Ψαριανῶν πυρπολητῶν καί μέ τό αἷμα πού μετάγγισαν «εἰς πάντα ἄρμους, εἰς νεφρούς, εἰς καρδίαν» τοῦ ἐθνικοῦ κορμοῦ, ὡς ἀπάντηση τῆς ἀδούλωτης τιμῆς τους ἀπέναντι στά 130 πλοῖα τοῦ Τουρκικοῦ Στόλου τόν Ἰούνιο τοῦ 1824.

Ἡ λυρική κινύρα τοῦ Κάλβου δίδει τήν μυσταγωγική περιγραφή τοῦ ἀγῶνα καί τῆς θυσίας πού ἀκολουθεῖ:

Ἄλλ' ὥς, κατὰ τὸ βράδυ
τὸ θερινόν, ἀνάπτονται
ταχεῖαι, συχναὶ ἢ ὀλύμπιαι
ἀστραπαὶ καὶ θαμβόνουσι
τοὺς ὁδοιπόρους·
Οὕτως τὰ μὲν θηκάρια
σορηδὸν ἐρριμμένα
κρύπτουν τὴν γῆν, τοὺς βράχους·
ὁ δὲ σιδηροχάρμης
ἄφοβος Ἴρης,
Κινεῖ τὴν νῆσον. Χίλια
πολέμου χάλκεα ὄργανα

βροντούν· εἰς τὸν ἄέρα
 τῶν ξίφων μύριαι γλῶσσαι
 λάμπουν, κλονοῦνται.
 Μία βοή σηκώνεται,
 μία μόνη ἐπιθυμία,
 καὶ ὡσὰν ἄκτίνα οὐράνιος,
 ὡς φλόγα εἰς δάση εὐάνεμα
 καίει τὰς καρδίας.
 «Ὑπὲρ γονέων καὶ τέκνων,
 »ὕπὲρ τῶν γυναικῶν,
 »ὕπὲρ πατρίδος πρόκειται
 »καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος
 »ὅσιος ἀγῶνας.
 »Θαλπτήριον τῆς ἡμέρας
 »φῶς, διὰ πάντοτε χαῖρε·
 »καὶ σεῖς ὁποῦ εὐφραίνετε
 »μὲ' φωνὴν ἡδυόνειρον
 »τῆς γῆς τὰ τέκνα,

 »Χαίρετ' ἐλπίδες. – Ἦλθε
 »τῆς Ἄγαρ τὸ ὑπερήφανον
 »σπέρμα· ἐπάνω εἰς τὰς ὄχθας
 »τῶν Ψαρῶν, ἀλαλάζον
 »σφόδρα, κατέβη.
 »ὦ πατρίς, τὴν ἐκούσιον
 »δέξου θυσίαν»... -Ἀστράπτει.-
 Σεισμὸς πολέμου ἀκούεται.
 Ὑπὸ τύμβον ὑψηλὰ
 ἥρωες κοιμῶνται».

Ὁ πυρσὸς τοῦ Ἀντώνη Βρατσάνου στό Παλιόκαστρο γίνεται ὁ Τίμιος Σταυρὸς τῶν Ψαριανῶν, πού ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ τὴν τότε κεντρικὴ διοίκηση – «λαμά σαβαχθανί;» – προσφέρουν μιὰ θυσία ὡς θύτες καὶ θυόμενοι καὶ μᾶς προσκαλοῦν νὰ κοινωνήσουμε ἀπὸ τό ἁγιοπότηρο τῆς φυλῆς τὰ ἄχραντα μυστήρια, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων τοῦ γένους μας.

Ἔτσι οἱ ἡμίθεοι νησιῶτες τοῦ 1824 εὗρηκαν ὡς μοναδικό δρόμο τὴν μετάβαση ἀπὸ τὴν ζωὴ στὴν ἀθανασία ὑπερβαίνοντας τὸν θάνατο, τὸν θάνατο πού τὸν ἐπεθύμησαν γιατί τὸν καταφρόνησαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁρμή, ἡ ροπή, ἡ ἀρετὴ, πού καθαγιάζει τὸν πόλεμο μέ ὅλες του τίς φρικαλεότητες. Τὰ Ψαρά μεταμορφώνοντας σέ σπαθὶ τό μέταλλο ἀπ'τίς ἀλυσίδες τους, πέθαναν

πολεμώντας για να αναστηθούν στην δόξα τους. Την άθανασία έρωτεύθηκαν, τον θάνατο δέν τον υποπτεύθηκαν.

Ένδοφωτη καί ένεργητική βίωση τής ιστορικής παραδόσεως μέσα στίς ψυχές τών Ψαριανών όχι ως ναρκωτικό του έθνικοῦ πόνου, αλλά ως διεγερτικό τής έθνικης υπερηφάνειας.

Αυτή τή φλόγα μεταλαμπαδεύει τό Όλοκαύτωμα τών Ψαρών. Αποκορύφωμα πατριωτικοῦ αίσθήματος, άκρον άωτον ύψηλοῦ φρονήματος, βάθος δυσθεώρητον θεληματικής αὐτοθυσίας. Δέν μπορεί παρά να θαύμασε καί ὁ Θεός ὁ ἴδιος τήν ἀποθέωση αὐτή ενός μικροῦ κόσμου πλασμάτων του. Ἡ τραγικότητα τής ἀνθρωπίνης πορείας συνίσταται στό να ὑψωθοῦμε σέ μιά «τελείωση», ἐπίτευγμα σχεδόν ἀκατάχτητο! Σπάνια συμβαίνει ὁ ἄνθρωπος, ἤ μιά κοινωνία ἀνθρώπων να φθάσουν σέ αὐτή τήν ὀνειρεμένη «τελείωση», καταξιώνοντας στό ἀκέραιο τό ἰδανικό τους.

Στήν «τελείωση» αὐτή ἔφθασαν τά Ψαρά. Αποχρωματίζεται ἡ ἔννοια τής λέξεως «δόξα» προκειμένου για τό ἡρωϊκό αὐτό νησί. Μάταια θά ζητήσει κανείς ἀρμόζουσα ἔκφραση. Να προτιμήσουμε τήν λέξη «κλέος». Τά Ψαρά δέν κατέστησαν ἔνδοξα, κατέστησαν «περικλεῆ».

Ἡ ὁμιλία μου ἔχει τόν τίτλο «**Δοξαστικό τών Ψαρών**». Αλλά δέν εἶναι καθόλου εὔκολο να ἔξαρθεῖ κανείς στήν ἐπαρκή ἐξύμνηση ενός γεγονότος πού του ἀνήκει ὁ τίτλος τοῦ Πανύμνητου! Ὁ λόγος μένει ἄναυδος. Τήν ἀνιστόρητη στιγμή τοῦ

Όλοκαυτώματος ανάκόπηκαν τά βήματα τῆς Ἱστορίας. Ὁ πατέρας της, ὁ μῦθος, καί ὁ ἀδελφός της, ὁ θρῦλος ἐπρόβαλαν καί τήν σταμάτησαν: Κλείσε Ἱστορία τίς Δέλτους σου! Τά Ψαρά δέν ἀνήκουν στήν δικαιοδοσία σου, δέν ἐπιδέχονται ἐξιστόρηση, δέν σταθμίζονται στή ζυγαριά σου, δέν μετριόνται μέ τόν πῆχυ σου. Ὅ,τι συμβαίνει ἐδῶ εἶναι γεγονός ἐξωϊστορικό, ἐξωχρονικό! Ἡ ἀπροσμέτρητη διάστασή του δέν μπορεῖ νά κλειστεῖ σέ ψυχρές σελίδες ἱστορικῆς ἀφηγήσεως. Μπορεῖ νά διαιωνισθεῖ μόνο σέ ὀρθάνοιχτους οὐρανούς ἀπό ὕμνους Ἀγγέλων. Κλείσε Ἱστορία τίς Δελτους σου! Τώρα τόν λόγο ἔχουν Ἄγγελοι τῶν Οὐρανῶν πού ἔχουν ἀσκηθεῖ νά ὑμνολογοῦν τήν Δόξα τοῦ Θεοῦ ἐπάνω στό Σταυρό τοῦ Γολγοθᾶ.

«Φῶς ἱλαρόν» ἀκτινοβολεῖται ἀπό ἐνδότατα, ἀνεξερεύνητα βάθη. Καί στήν λάμψη του συνειδητοποιοῦμε τήν ἱστορική πορεία τοῦ νησιοῦ μας. Ἡ χρυσή καί ἀλύμαντη σφραγίδα τῶν Ψαρῶν δέν εἶναι ἀποτυπωμένη στά φθαρτά κορμιά τῶν περαστικῶν γενεῶν, ἀλλά στήν ἀφθαρτή ψυχή τῶν ἀχρόνων ἡρώων μας. Ἄν αὕτη εἶναι φυλαχτό καί πυξίδα μας δέν θά χάσουμε σέ καμμιά μας πορεία τόν πολικόν ἀστέρα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, δέν θά βρεθοῦμε σέ κανένα μας σταθμό ἔξω ἀπό τούς κολπους τοῦ εὐμενοῦς Θεοῦ τῶν Πατέρων μας.

Ἄς ἀντιμετωπίζουμε τά σύγχρονα αἰτήματα τῆς ζωῆς χωρίς νά νεκρώνουμε τά κληρονομημένα μας βιώματα καί χωρίς νά ὑποστείλλουμε, τά πατροπαράδοτα ἰδανικά μας. Ἄς μή λησμονοῦμε ὅτι

ὁ ἡρωϊσμός καί ἡ δόξα τῶν Ψαρῶν ὀφείλεται στήν ψυχή τοῦ γένους μας. Μέ ἄλλα λόγια στο αἷμα τό ἐλληνικό πού δέν μολύνεται, στό μεδοῦλι τό ἐλληνικό πού δεν νερουλιάζει, στό κόκκαλο τό ἐλληνικό πού δέν σαπίζει, στό νεῦρο τό ἐλληνικό πού δέν σπάζει, στό πνεῦμα τό ἐλληνικό πού δέν ἀμαυρώνεται, στό φρόνημα τό ἐλληνικό πού δέν ταπεινοῦται!

Συνείδησή μας καί πίστη μας, ἠθικό μας ἔρμα καί ὑψωτική μας δύναμη, ἄς εἶναι το φωτεινό μας γνῶθι, ὅτι τήν ἀκατάβλητη ἱστορική ἀντοχή τῶν Ψαρῶν καί τήν ἀκατάλυτη ἔνδοξη ταυτότητά τους τήν ὀφείλουν ἀποκλειστικά στήν κορυφαία θυσία τοῦ μυστικοῦ βωμοῦ τοῦ ἔθνους, τήν ὀφείλουν στήν φλόγα, στήν ἀνδρεία, στήν δόξα, στήν ψυχή τῶν Ψαρῶν, ὥστε μέ ἐλπίδα νά τραγουδοῦμε:

«Στῶν Ψαρῶν τήν ὀλόμαυρη ράχη,
δέν γυρνᾷ πιά ἡ Δόξα μονάχη,
στη γαλάζια μας δίπλα γυρμένες
Λευτεριά, Νίκη, Δόξα μαζί
εἶν' μέ δάφνες νωπές στολισμένες
πού ξανάβγαλ' ἡ ἔνδοξη γῆ»

(Θ. Πεταλᾶς).

Επίσης ο Σεβ. Χίου ετίμησε την ηρωική νήσο των Ψαρών με το Σταυρό του Αγ. Ισιδώρου που τον παρέδωσε στον Δήμαρχο κ.Κ. Βρατσάνο για να τοποθετηθεί στο Δημαρχείο.

Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση στο σπίτι του Κ. Κανάρη και στο ηρώον του νησιού, καταθέσεις στεφάνων και ασφαλώς η ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου.

